

CZU: 341.12 + 341.6

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.5115583>**ROLUL ORGANIZAȚIILOR INTERNAȚIONALE ÎN PREVENIREA CONFLICTELOR***Artur SOSIN**Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”*

Sfârșitul Războiului Rece a schimbat întregul sistem internațional, făcând lumea mult mai imprevizibilă, ambiguă și complexă. Destrămarea Uniunii Sovietice a avut un impact direct asupra sistemului internațional contemporan, precum și asupra relațiilor dintre țări. Aceste provocări au jucat un rol important pentru organizațiile internaționale, făcându-le să fie mai consolidate și pregătite pentru noile provocări. Numărul conflictelor a crescut semnificativ atât la nivel regional, cât și la cel internațional. Sancțiunile politice și economice, tranziția pentru democrație și urgența naționalismului au fost factorii-cheie care au transformat lumea într-un loc care nu mai este sigur. Toate aceste transformări au confirmat faptul că organizațiile internaționale trebuie să-și consolideze eforturile pentru a fi pregătite provocărilor într-o lume atât de schimbătoare.

În zilele noastre, mediul internațional de securitate se confruntă cu o mulțime de probleme și dificultăți, făcându-l mai puțin sigur și mai complex. Noul tip de conflicte și crize care au apărut în ultimele decenii a demonstrat că nu există o singură organizație internațională care să facă față de una singură acestor tipuri de conflicte. De aceea, este important să înțelegem rădăcinile și conceptul conflictului, înțelegând întregul spectru al mediului de criză, cum ar fi cultura, limba și religia. Toate organizațiile internaționale care sunt responsabile de menținerea păcii și securității internaționale ar trebui să își unească eforturile pentru a fi interoperabile și pentru a răspunde amenințărilor prin implementarea conceptului de securitate colectivă.

Cuvinte-cheie: *organizații internaționale, sistem internațional, prevenirea conflictelor, pace, securitate, securitate colectivă.*

THE ROLE OF INTERNATIONAL ORGANISATIONS IN CONFLICT PREVENTION

The end of Cold War changed the entire international system, made the world much more unpredictable, ambiguous and complex. The collapse of the Soviet Union had a direct impact on the contemporary international system as well as on the relations among countries. These challenges played an important role for international organisations, by making them to be more consolidated and prepared for the new challenges. The number of conflicts has significantly increased at both regional and international level. The political and economic sanctions, the transition to democracy and the emergency of nationalism were the key factors which transformed the world in a place which is no longer secure. All these transformations have confirmed the fact that international organisations need to consolidate their efforts in order to be prepared for the provocations in such a challenging world.

Nowadays, the international security environment is facing a lot of problems and difficulties, make it less secure and more complex. The new type of conflicts and crises which have emerged in the last decades demonstrated that there is no a single international organisation that can deal with this kind of conflicts alone. This is why, it is important to understand the roots and the concept of the conflict, by understanding the whole spectrum of the crisis environment, such as culture, language, and religion. All the international organisations which are responsible for maintaining international peace and security should unify their efforts in order to be interoperable and to respond to the threats by implementing the concept of collective security.

Keywords: *international organisations, international system, conflict prevention, peace, security, collective security.*

Introducere

Sistemul relațiilor internaționale a suferit schimbări odată cu sfârșitul Războiului Rece. Aceste schimbări au modificat ordinea mondială, descentralizând marele puteri, totodată modificând în mod direct relațiile dintre state. Schimbările care s-au produs în sistemului relațiilor internaționale la sfârșitul anilor '90 au avut un impact direct asupra arhitecturii internaționale de securitate. În urma acestor schimbări, menținerea păcii și securității internaționale au apărut tot mai des ca subiect de discuții pe agenda multor organizații internaționale. Este evident faptul că acest proces global de transformare va avea un efect de durată asupra comunității internaționale. În prezent, amenințările la adresa securității au devenit sistemice, ceea ce este foarte dificil pentru un stat de a analiza securitatea în termeni de capacități sau alegere politică [1, p.45]. La moment nu există o poziție consolidată la nivel global asupra evoluției mediului de securitate. În acest context, implicarea organizațiilor internaționale atât la nivel regional, cât și la nivel global a devenit tot mai necesară pentru a monitoriza și gestiona procesul de tranziție a sistemului internațional, care afectează în mod direct nivelul de trai al

populației, dar și dezechilibrează procesul de dezvoltare a statelor, afectând domeniile politice, economice și militare. În aceeași ordine de idei, prevenirea conflictelor a devenit un fenomen caracteristic comunității internaționale. Atentatele de la 11 septembrie 2001 au schimbat dramatic mediul de securitate internațional, modificând arhitectura de securitate și accentuând rolul securității prin cooperare și integrare [2, p.53]. Aceste evenimente au demonstrat încă o dată că nicio organizație națională sau internațională nu poate face față de una singură violențelor care produc efecte negative asupra securității umane; totodată, abordarea securității prin prisma izolării nu este eficientă sau posibilă, ci doar într-un spectru interdependent ale cărui provocări sunt limitate unei zone specifice [3, p.54].

Întregul sistem internațional de securitate a suferit schimbări urmare a proceselor de globalizare, precum și s-a evidențiat incapacitatea statelor de a reglementa conflictele. Stabilitatea sistemului internațional de securitate este în continuă descreștere din cauza diferenței de dezvoltare a statelor, precum și diferenței dintre standardele de trai ale țărilor bogate și ale celor în curs de dezvoltare. Mai mult ca atât, sărăcia, tensiunile etnice, migrația, recesiunea economică și religia – toate exercită o influență semnificativă asupra evoluției mediului de securitate internațional. Din cauza că multe state se află într-o așa-numită perioadă de tranziție, având ca scop modernizarea din punct de vedere politic și economic, unele țări au intrat într-un blocaj în ceea ce privește dezvoltarea lor, crescând numărul statelor fragile, precum și incapacitatea acestora de a monitoriza situația pe teritoriile proprii [4].

La momentul actual, nu există mecanisme clar stabilite care ar putea să contribuie la diminuarea numărului de riscuri și amenințări la nivel internațional. De aceea, este necesar ca toate eforturile să fie concentrate pe cooperare internațională între actorii statali și non-statali cu scopul de a preveni izbucnirea conflictelor și de a monitoriza fenomenul strategic. Strategiile actuale de securitate nu mai pot fi elaborate având la bază o gândire fixă sau să fie axate pe anumite teritorii, deoarece riscurile și amenințările sunt în permanentă evoluție și pot apărea în zone, indiferent de proximitatea acestora. Politicile de securitate necesită a fi actualizate permanent, ținându-se cont de efectele globalizării și de necesitățile din punct de vedere geostrategic.

Cei mai importanți actori la nivel internațional care gestionează crizele și previn conflictele la nivel global sunt organizațiile internaționale de securitate, care, conform domeniului, sunt responsabile de menținerea păcii și securității internaționale. Carta ONU este documentul-cadru care stabilește scopuri și principii de prevenire a conflictelor. În art.1 al Cartei se prevede foarte clar că pentru menținerea păcii și securității internaționale trebuie să fie luate măsuri colective eficiente care vor contribui la prevenirea și eliminarea amenințărilor împotriva păcii [5, p.1]. Astfel, toate acțiunile care au ca scop aplanarea sau rezolvarea conflictelor urmează să fie executate prin mijloace pașnice, având la bază principiile justiției și normele dreptului internațional [6, p.1].

Cu toate că situația este instabilă atât la nivel regional, cât și la nivel internațional, se observă tendințe de consolidare a relațiilor de cooperare regională, precum și de dezvoltare a unor sisteme de gestionare a crizelor și de prevenire a conflictelor. Potrivit opiniei expuse de V.Juc, susținând ipoteza domnului J.Nye, elementul esențial este ca lumea să fie unipolară și ca securitatea internațională să fie asigurată prin eforturi colective ale statelor, dirijate de o putere unică, aceasta fiind un avantaj din punct de vedere politic, economic și militar [7, p.138-139]. Organizațiile internaționale cu responsabilități în domeniu, cum ar fi ONU, NATO, UE, OSCE, sunt într-un proces continuu de adaptare și reorganizare conform noilor riscuri și amenințări.

Organizația Națiunilor Unite a instituit, prin intermediul Consiliului de Securitate, o serie de măsuri de prevenire a conflictelor și de gestionare a crizelor. În acest context, statele implicate în conflicte beneficiază de asistență din partea ONU. De asemenea, Consiliul de Securitate adoptă rezoluții în vederea prevenirii conflictelor, soluționării crizelor militare, precum și identificării măsurilor de depășire a consecințelor conflictelor armate.

Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO) este singurul bloc politico-militar care asigură securitatea continentală, având la bază o strategie eficientă de prevenire a conflictelor și de gestionare a crizelor militare la nivel global. În aceeași ordine de idei, NATO promovează prin instrumentele și programele sale politice de securitate destinate reducerii amenințărilor și creșterii stabilității. Unul dintre instrumentele sale fiind Parteneriatul pentru Pace. Acest instrument permite țărilor partenere să-și consolideze relațiile de colaborare în domeniul securității, precum și să devină mult mai interoperabile atât cu statele partenere, cât și cu statele membre NATO. Totuși, Alianța Nord-Atlantică consideră că noua eră de concurență globală este în permanentă creștere și că alianța trebuie să-și consolideze eforturile comune pentru a face față noilor provocări la adresa securității internaționale. Apărarea colectivă este unica metodă de contracarare a riscurilor și

de a răspunde „războiului viitorului”, care este considerat de mai mulți cercetători drept unul dintre cele mai complexe tipuri de războaie. Impactul schimbărilor climatice asupra securității a dus la consolidarea de către NATO a parteneriatelor existente prin intensificarea programelor de consolidare a capacităților pentru parteneriat, precum și la creșterea investițiilor în domeniul apărării efectuate de către statele membre.

O altă organizație internațională care promovează securitatea este Uniunea Europeană, care a devenit un actor geopolitic important în sistemul de securitate internațional, atât din punctul de vedere al politicii sale de securitate, cât și prin contribuția sa la gestionarea crizelor având la bază Politica de Securitate și Apărare Comună (PSAC). Misiunile civile și militare desfășurate sub egida PSAC au o importanță majoră în contextul promovării de către Uniunea Europeană a statului de drept, a respectării normelor internaționale, precum și în domeniul ce țin de reforma sectorului civil de securitate. Toate aceste acțiuni desfășurate de UE contribuie atât la promovarea cooperării internaționale, cât și la consolidarea stabilității și securității internaționale. Instrumentele și politicile pe care le posedă într-o varietate largă UE pot contribui la soluționarea conflictelor din regiunile afectate prin stabilirea unui cadru de negocieri și încheierea acordurilor în acest sens. Pentru prevenirea conflictelor este necesar de o strategie comprehensivă care ar stabili clar obiectivele pentru fiecare etapă a conflictului. În acest sens, putem menționa drept exemplu măsurile luate de Uniunea Europeană pentru prevenirea conflictelor. De exemplu, Uniunea Europeană folosește politici de securitate axate atât pe dezvoltarea economică, cât și pe folosirea mecanismelor concentrate pe rezolvarea conflictelor prin cooperare și prin implicarea instituțiilor europene [8].

Concluzii

Actualul sistem internațional de securitate se află într-o perioadă de tranziție pe parcursul căreia a suferit modificări și schimbări de ordin politic, militar, diplomatic, economic, ecologic și societal. Prevenirea conflictelor și gestionarea crizelor în acest mediu instabil de securitate a devenit o sarcină greu de îndeplinit pentru organizațiile internaționale. Procesul de evoluție a mediului internațional a afectat direct domeniile politice, militare și economice ale statelor, și anume – prin apariția unui număr mare de conflicte de ordin militar, etnic și religios. Consecințele acestor modificări s-au reflectat asupra comunității internaționale, afectând în mod direct societatea. În același timp, diversificarea actorilor statali și non-statali pun în dificultate consolidarea cooperării internaționale. În acest sens, este necesar ca organizațiile internaționale responsabile de domeniul de securitate să devină mai interoperabile având la bază conceptul de securitate colectivă, precum și mecanisme dezvoltate și instrumente pragmatice pentru prevenirea conflictelor și menținerea păcii și securității internaționale.

Referințe:

1. MUREȘAN, M., ȚENU, C., STĂNCILĂ, L., ENACHE, D., FILOTE, D. *Securitatea Europeană la începutul mileniului III*. București: Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, 2006, p.45.
2. BALABAN, C. *Securitatea și dreptul internațional. Provocări la începutul secolului XXI*. București: C.H. Beck, 2006.
3. NAGHI, G. *Securitatea europeană. Fundamentări normative și instituționale*. București: C.H. Beck, 2010.
4. Introducere în studii de securitate. [Accesat: 27.05.2021], Disponibil: <http://scribd.com/doc/993458550/Introducere-Re-in-Studii-de-Securitate>
5. United Nations Charter [Accesat: 04.06.2021], Disponibil: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter/chapter-1>
6. *Ibidem*.
7. JUC, V. *Edificarea relațiilor internaționale postrăzboi rece: aspecte teoretico-metodologice și replieri geostrategice*. Chișinău, 2011, p.138-139.
8. SOLANA, J. *A secure Europe in a better world*, Thessaloniki European Council, 20 iun. 2003, [Accesat: 30.05.2021] Disponibil: <http://www.statewatch.org/news/2003/sep/solanasec.pdf>

Date despre autor:

Artur SOSIN, doctorand, Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”.

E-mail: sosin_artur@yahoo.com

ORCID: 0000-0001-6418-4572

Prezentat la 09.06.2021